

LOOMINGULISI KORDAMINEKUID

Meie teatrite loominguilised kollektiivid on kasvanud nii rikkaks, et pole sugugi haruldased kaks ja rohkemgi osatäitjate koosseisu ühes lavastuses. Seejuures ei tähenda nn. teine koosseis enamatel juhtudel sugugi «esietenduskoosseisu» dubleerimist, hädaabi, vaid sageli väga huvitavaid näitlejasaavutusi. Teatriarvustuses on aga saanud omamoodi tavaks hiljem lavale tulnud koosseisudest vaikides mööda minna. Nii jääb mõnigi silmapaistev osatäitmine märkimata. Seepärast püüame järgnevalt seda tava rikkuda ja räägime nn. teisest koosseisust «Estonias» lavastatud läti noore helilooja R. Grünblati balletist «Rigonda», mille külalisena tõi lavale Läti NSV rahvakunstnik H. Tangijeva-Birznieks Riias.

«Rigonda» annab «Estonia» balletikollektiivile rikkalikult võimalusi oma võimete demonstratsiooniks. H. Tangijeva-Birznieks pole üksnes andekas ballettmeister, vaid ka tubli kollektiivijuh. Koos assistendi Eesti NSV teenelise kunstniku A. Koiduga on nad leidnud hea lahenduse tantsupartiide jagamisel.

Väino Arenile sobib balleti kangelase Ako osa. Arenis endas on mingi loomulik looduselapseikkus. Seepärast haarab tema Ako balleti alguses oma siirusega. Ta on küll pisut põhjamine, kuid mitte häirival määral. Ako on kasvav, arenev kuju. See on eelkõige libretistide (H. Tangijeva-Birznieks ja A. Birnson) ja komponisti saavutus. Ka Aren näitab teda selles valguses. Mee-nutagem tema peaaegu loomallikku kuju 2. pildis, 3. pildis aga soojenenuuna sõprade-sadamatöölise hoolitsusest ei sirgu üksnes ta selg, vaid siin näeme ka inimväärikuse tunde ärkamist. Baaripildis on ta juba sama enesekindel kui seltsimehedki. Kuna Aren-Ako paneb meid kaasa elama, siis võitluspaatos ja otsusekindlus viimases pildis on usutavad ning loogilised.

Väino Areni tantsutehnika on ladus, kuid kahtlemata saavutab

artist tulevikus veelgi suurema kindluse ja täpsuse. Võrreldes Mariuse osaga balletist «Mere kaldal» ja Printsiga («Giselle») lisab seekordne Ako osatäitmine Areni loominguusse uusi jooni.

Tamara Koptelkov töötab teatris alles möödunud sügisest alates, pärast koreograafilise kooli lõpetamist, kuid talle usaldati juba teine roll. Esimene oli Armastatu osa «Straussianas», millega ta edukalt toime tuleb. «Rigondas» kehastab ta Nelimat. Koptelkov-Nelima on alul väga habras ja õrn. Kuid peagi (pulmastseenis) näeme teda uute joontega rikastunult — ta on rõõmus ja vallatu. Otsus — jätkata eluteed koos Akoga — lisab temale väärikust, ta muutub enesekindlamaks, tema tants väljendab uhkust Ako üle. I pildi lõpus ja viimases pildis lisanduvad traagilised noodid. Kaasakiskuv on näiteks tema jutustus Rigondal üleelatud kannatustest. Selles on viha, meeleheidet, protesti. Tehniliselt raske tantsupartii täitmisel ei jäta ta vaatajale muljet, et tegemist on nimelt raske tantsupartiiga. Nelima tants on rikas plastilisest liigutusest, sellel alal on tantsitaril veel vähe kogemusi, kuid arvestades tema püüdlikkust, saavutab ta edaspidi kindlasti ka käte ja ülakeha täiusliku plastilise liikumise.

Vastandiks Nelima puhtale tundele on «tsivilisatsiooni õie», rikka jahiomaniku sõbratari soovid Akot omandada. Seda osa kehastab sädeleva elegantsiga Tiiu Randviir. Tema tantsu häbematus, «vaba» joon ei muutu hetkekski vulgarseks, kuigi lavastaja tantsuseade oma korduvate diivanil lesimistega ja sillelühppamistega on kuskil hea maitse ääremail. Randviir on «Estonia» üks mitmepalgelismaid jõude. Nagu ta enne «Rigondat» lavastatud lühiballettide õhtul tantsis hästi mitut erinevat osa, nii ka uues balletis — Nelima ja miljardäri sõbratar.

«Rigondas» on veel üks huvi-

tav naisosa — Conchita —, keda kehastab Elonna Spriid. E. Sprüdi tantsus on temperament, ta tunnetab tantsu karakterit ja koloriiti, luues küllaltki tervikliku kuju tütarlastest, kes otsib oma õnne.

Plantaatori kujusse on balleti autorid kokku toonud ekspluaatorile iseloomulikke jooni, jättes ta peaaegu täiesti ilma varjundeist, mis aitaksid luua mitmetahulist lavakuju. Raske ülesanne artistile! Anatoli Hanson suutis siiski leida detaile, mis muudavad Plantaatori mitmepalgelisemaks. Näiteks tema hirm võitlusvõimelise Akoga kohtudes baaripildis on ehtne, usutav ja meelde jääv. Hästi õnnestus tal edasi anda illust ja toorust balleti I vaatuses.

Efektselt tantsib laevapoisi Sami osa Aleksei Tšugai Hästi sobib suguharu pealiku Hitahi osa Ilmar Sillale. Temas on väärikust, elutarkust. On täiesti usutav, et Nelima ja Ako pöörduvad tema nagu isa poole. Mehine on koreograafilise kooli õpilane Juris Zigurs tööliste juhi Grainina. Rikast jahiomanikku tantsib vajaliku küünilisusega Verner Loo.

Niisiis — terve rida õnnestumisi, edasiminekut loominguilisel teel. Üksikute osatäitjate kordaminekud annavad kokkuvõttes positiivse lõppmulje, seda enam, et «Rigondas» on olemas ka ansamblitunnetus ja tugev balletmeisteri, kunstnike (lavakujundus — Läti NSV teen. kunstitegelane E. Värdaunis, kostüümid — L. Klaus) ning dirigendi (V. Järvi) koostöö heliloojaga.

Tehes kokkuvõtet «Estonia» balletikollektiivi viimaseaegsest tööst, ilmneb, et see on teatris loominguilisel tugevamini laetud kollektiiv, mis koosneb väga erineva palgega kunstnikest.

H. AASSALU